

KRALJEVSTVO NA KRAJU PUTA

JAN GIJU

Preveo sa švedskog
Nikola Perišić

Laguna

Naslov originala

Jan Guillou

RIKET VID VÄGENS SLUT

Copyright © Jan Guillou 2000

Translation copyright © 2011 za srpsko izdanje, LAGUNA

*„Dužni smo, dakle, mi jaki slabosti slabih nositi, i ne sebi ugađati.
I svaki od vas da ugađa bližnjemu na dobro za dobar ugled.“*

POSLANICA RIMLJANIMA 15:1-2

I

Leta gospodnjeg 1192, baš pred Svetog Eskila, kada su noći postajale svetlije, a setva repe samo što nije počela, veliko nevreme se spustilo na Zapadni Jetaland. Oluja je trajala tri dana i tri noći i sunčano proleće puno obećanja pretvorila u jesen.

Treće noći nakon ponoćne mise, većina braće u manastiru ipak je mirno spavala uverena da su njihove molitve odolele silama mraka i da će oluja uskoro početi da jenjava. Baš tada se brat Pjetro u receptorijumu probudio i u prvi mah pomislio da mu se sve pričinilo. Sedeo je budan u krevetu ne shvatajući šta je čuo. Izvan zidina i čvrstih hrastovih vrata receptorijuma čulo se samo zavijanje oluje i pljuštanje kiše po ciglama i olistalim krošnjama visokih brestova.

Ali onda se začulo ponovo. Zvučalo je kao da neka gvozdena pesnica udara u vrata.

Preplašeno se isteturao iz postelje, zgrabio brojanicu i počeo da mrmlja molitvu, koje nije mogao sasvim tačno da se seti, ali koja je trebalo ga zaštititi od nečistih sila, a zatim je prišao zasvođenim vratima i oslušnuo. Tada se opet začuše teški udarci po vratima i bratu Pjetru nije preostalo ništa sem da neznanca s

druge strane vrata upita ko je. Povikao je to na latinskom pošto je taj jezik najbolje pomagao protiv nečistih sila, a i bio je suviše bunovan da bi mogao da smisli nešto na neobičnom pevajućem narodnom jeziku koji se govorio izvan zidina.

„Ko to dolazi stazama gospodnjim ove noći?“, povikao je približivši usta bravi na vratima.

„Sluga božji koji dolazi sa časnim namerama i opravdanim poslom“, odgovorio je nepoznati na besprekornom latinskom.

To je umirilo brata Pjetra, koji je neko vreme petljao oko teške kvake od crnog kovanog gvožđa pre nego što je uspeo da odškrine vrata.

Napolju je stajao tuđinac u kožnom ogrtaču do zemlje i s kapuljačom koju je navukao zbog kiše. Stranac je odmah gurnuo vrata snagom kojoj brat Pjetro nikada ne bi mogao da se odupre i stupio pod krov odgurnuvši monaha pred sobom.

„Mir božji želim, jedno veoma dugo putovanje sada je završeno. Ali nemojmo razgovarati u mraku, donesi lampu iz receptorijuma, moj nepoznati brate“, rekao je stranac.

Brat Pjetro je učinio kako mu je rečeno, jer ga je umirilo već to što stranac govori crkvenim jezikom, a osim toga i zna da se u receptorijumu nalazi lampa. Unutra je neko vreme nespretno petljao oko preostalog žara u mangalu dok nije uspeo da zapali fitilj, koji je potom stavio u uljanu lampu. Kada je ponovo zakoračio u zasvođeni hodnik pred receptorijumom, i njega i stranca obasjalo je svetlo koje se odbijalo o bele zidove. Stranac je skinuo kožni ogrtač koji ga je štitiio od kiše i protresao ga. Brat Pjetro je nesvesno duboko uzdahnuo kada je ugledao belu ratnu haljinu i crveni krst na njoj. Još iz vremena koje je proveo u Rimu bilo mu je dobro poznato ono što sada vidi. Jedan templar stigao je u Varnhem.

„Ime mi je Arn od Gotije i nema razloga da me se plašiš, brate, jer ja sam odrastao ovde u Varnhemu i odavde sam nekada

davno odjahao ka Svetoj zemlji. Ali tebe ne poznajem, kako ti je ime, brate?“

„Ja sam brat Pjetro od Sijene i ovde sam tek dve godine.“

„Dakle, ti si nov ovde. Zato moraš da paziš na vrata kada to niko drugi neće. Ali, pre svega, reci mi jedno, da li je otac Anri živ?“

„Ne, umro je pre četiri godine.“

„Pomolimo se onda za njegovu dušu“, rekao je templar, prekrstio se i pognuo glavu.

„Je li živ brat Žilber?“, upitao je templar kada je ponovo podigao pogled.

„Jeste, brate, doduše star je, ali i dalje je pun snage.“

„To me ne čudi. Kako nam se zove novi opat?“

„Ime mu je otac Gijom od Burža, i došao je k nama pre tri godine.“

„Do jutrenja ima još gotovo dva časa, ali hoćeš li ipak da ga probudiš i kažeš mu da je Arn od Gotije stigao u Varnhem?“, upitao je templar s gotovo izazivačkim bleskom u očima.

„Bolje ne, brate. Otac Gijom često ističe da je san božji dar o kome smo dužni da se dobro staramo“, odgovorio je brat Pjetro uznemireno, sav se uvijajući se od nelagode pri pomisli da treba da probudi oca Gijoma zbog nečega što možda nije dovoljno važno.

„Razumem, onda umesto toga idi i probudi brata Žilbera i reci mu da ga u receptorijumu čeka njegov stari učenik Arn od Gotije“, rekao je templar ljubazno, ali ipak s prizvukom naređenja.

„Brat Žilber takođe ume da bude prek... a i ne smem da napustim svoj položaj kraj vrata ove zlokobne noći“, pokušao je brat Pjetro da se izvuče.

„A, ne!“, rekao je templar nasmejavši se. „Kao prvo, možeš mirne duše prepustiti stražu jednom vitezu templaru, jer teško

da bi mogao da nađeš neku bolju zamenu. Kao drugo, kunem ti se da ćeš staroga medveda Žilbera probuditi s dobrom vešću. Eto! Idi sada, a ja ću ostati ovde i menjati te na straži najbolje što umem, to mogu da ti obećam.“

Templar je izrekao naređenje tako da mu se nije moglo protivrečiti. Brat Pjetro je samo ćutke klimnuo glavom i nestao u zasvođenom prolazu u pravcu malenog dvorišta posle kog se kroz još jedna hrastova vrata ulazilo u sam manastirski krug.

Nedugo potom, vrata između manastirskog kruga i dvorišta pored receptorijuma otvorila su se uz tresak, a dobro poznat glas odjeknuo je pod belim svodom. Brat Žilber se približavao krupnim koracima noseći nakatranjenu baklju u ruci. Nije delovao onako gorostasno kao nekada. Opazio je stranca kraj kapije i podigao baklju kako bi ga bolje osmotrio. Zatim je pružio baklju bratu Pjetru, prišao i zagrlio stranca, i nijedan od njih dugo nije prozborio ni reči.

„Mislio sam da si poginuo kod Tiberije, dragi moj Arne“, rekao je najzad brat Žilber na franačkom. „To je mislio i otac Anri, i zato smo izgovorili mnoge nepotrebne molitve za tvoju dušu.“

„Te molitve nisu bile nepotrebne ako mogu da ti zahvalim već u ovom životu, brate“, odgovorio je Arn od Gotije.

Zatim neko vreme kao da nijedan od njih nije mogao da smisli šta bi dalje rekao, i kao da su obojica morala da se napregnu kako bi se savladala i kako se ne bi prepustila osećanjima na nedostojan način. Brat Pjetro je jasno video da su morali biti veoma bliski.

„Jesi li došao da se pomoliš na grobu svoje majke Sigrid?“, najzad je upitao brat Žilber tonom koji kao da je bio upućen nekom putniku u prolazu.

„Da, svakako želim da to učinim“, odgovorio je templar istim tonom. „Ali imam i drugih poslova ovde u Varnhemu, i

moram te najpre zamoliti za pomoć oko nekih sitnica koje bi najbolje bilo obaviti pre nego što dođe red na krupnije stvari.“

„Znaš da ću ti pomoći u svemu, samo reci šta je u pitanju i odmah ćemo početi.“

„Napolju na kiši imam dvadeset ljudi i deset kola. Mnogi od njih ne mogu tek tako da kroče unutar manastirskih zidina. Takođe imam i deset teško natovarenih kola, a bilo bi bolje da se troje od tih kola nalaze unutar zidina“, odgovorio je templar brzo kao da govori o svakodnevnim sitnicama, iako je u kolima koja je potrebno skloniti među zidine moralo biti nešto veoma važno.

Ne govoreći ništa, gorostasni brat Žilber je zgrabio baklju iz ruke mladog brata i izašao na kišu pred vrata receptorijuma. Tu se zaista nalazio niz od deset blatnjavih kola koja su svakako prešla dug put. Pokraj volovskih zaprega stajali su mrzovoljni i pogureni ljudi, koji očitno nisu imali volje da putuju dalje.

Brat Žilber se nasmejao kada ih je video, s osmehom je zavrteo glavom, dozvao svog mlađeg brata i počeo da izdaje naređenja kao da je templar, a ne cistercitski monah.

Bilo je potrebno manje od jednog sata da se uredi sve što je neophodno za posetioce. Jedno od mnogih pravila u Varnhemu glasilo je da onoga ko doputuje po noći treba primiti s istim gostoprimstvom kao da je sam Gospod, i to je pravilo brat Žilber povremeno ponavljao u sebi, isprva upola u šali, a zatim se sve više zabavljajući kada mu je templar rekao da dimljena šunka u ovom slučaju možda ne bi bila najprikladniji obrok dobrodošlice. Brat Pjetro, međutim, uopšte nije shvatao šta je tako smešno i zbog čega dimljena šunka nije prikladna.

Ali varnhemski hospicijum izvan zidina bio je potpuno pust i neosvetljen, pošto je zbog nevremena malo putnika dolazilo poslednjih dana, i uskoro su svi gosti bili smešteni i nahranjeni.

Potom su brat Žilber i Arn od Gotije širom otvorili velika i teška manastirska vrata kako bi uveli troja kola kojima je bila

potrebna zaštita zidina, kao i da bi skinuli jarmove s volova i smestili ih u štalu da u njoj prenoće.

Kada su bili gotovi s ovim poslom, kiša je već počela da jenjava, a među tamnim oblacima jasno su se videli svetli procepi. Vreme se menjalo. Do jutrenja je preostao još jedan sat.

Brat Žilber je poveo svog gosta do crkve i otključao vrata. Obojica su stupila unutra ne govoreći ništa.

Arn je u tišini zastao kraj krstionice odmah pored vrata. Skinuo je široki kožni ogrtač i položio ga na pod, upitno je pokazao na vodu u krstionici nad kojom nije stajao nikakav poklopac, a stariji brat mu je potvrdno klimnuo glavom. Isukao je mač, umočio prste u vodu u krstionici i s tri prsta prešao preko mača pre nego što ga je ponovo vratio u korice. Ponovo je zahvatio malo svete vodice i dodirnuo čelo, oba ramena i srce. Zatim su obojica krenula u pravcu oltara sve do mesta koje je brat Žilber pokazao, tu su pali na kolena i u tišini se molili sve dok nisu čuli kako monasi dolaze na jutrenje. Niko od njih nije rekao ni reč. Arnu su, kao i svakom drugom bratu, bila poznata manastirska pravila o časovima ćutanja.

Kada su se svi okupili na jutrenju, oluja je već minula i ptičja pesma se orila pod ranim jutarnjim svetlom.

Otac Gijom od Burža pojavio se na čelu povorke monaha koja se kretala kroz bočni brod. Njih dvojica su ustala i ćutke se naklonila, a on im je uzvratio naklon. Ali onda je uočio vitezov mač i prevrnuo očima. Brat Žilber je pokazao na Arnov crveni templarski krst, a zatim na krstionicu kraj crkvenih vrata, a otac Gijom se potom smireno osmehnulo u znak da je shvatio.

Kada je počelo pevanje, brat Žilber je nemim manastirskim jezikom objasnio tek pristiglom prijatelju da se novi opat strogo pridržava pravila o ćutanju.

Tokom pevanja, u kome je Arn od Gotije učestvovao kao i svi drugi pošto je znao psalme, krišom je prelazio pogledom s

jednog na drugog brata. Svetlost je sada već sve snažnije dopirala u unutrašnjost crkve, pa je bilo moguće raspoznati lica. Templar je uspeo da prepozna trećinu ljudi koji su oprezno odgovorili na njegov pozdrav klimanjem glavom. Ali većina mu je bila potpuno nepoznata.

Kada je pevanje završeno, a braća počela u povorci da izlaze u pravcu klaustera, otac Gijom je znacima objasnio bratu Žilberu da želi da govori s njima dvojicom u parlatorijumu posle doručka, a oni su se naklonili u znak potvrde.

Arn i brat Žilber su, i dalje ćuteći, izašli kroz crkvena vrata, prošli kroz dvorište s radionicama i sišli do zabrana za konje. Jutarnje sunce već je uveliko sijalo i žarilo, a ptičja pesma čula se sa svih strana. To će ipak biti lep letnji dan.

Kada su došli do konja, odmah su se uputili ka zabranima gde su držali pastuve. Templar se uhvatio rukama za najvišu prečku ograde i jednim skokom se prebacio preko nje, a zatim s prenaplašenom učtivošću dao znak bratu Žilberu da učini isto. Ali ovaj je, osmehujući se, odmahnuo glavom i polako i sigurno se popeo preko ograde, onako kako to ljudi obično čine. Na drugom kraju zabrana stajalo je deset pastuva zbijenih jedan uz drugog i iščekivalo, nesigurni u pogledu ovog čoveka odevenog u belo.

„Pa, dragi moj Arne“, rekao je brat Žilber, prekršivši pravilo ćutanja pre doručka, „jesi li najzad naučio jezik konja?“

Arn mu je najpre uputio dug ispitivački pogled pre nego što je lagano i značajno klimnuo glavom. Potom je zviznuo kako bi privukao pažnja pastuva. Onda im je prigušeno doviknuo na konjskom jeziku:

„U ime Milostivog i Samilosnog, vi koji ste sinovi vetra, pridite svojoj braći i zaštitnicima!“

Konji su pažljivo osluškivali načuljivši uši. Zatim se jedan snažan crno-beli pastuv kasom uputio prema njima, i ubrzo

su ga sledili i drugi, a kada je prvi pastuv uzdigao rep i prešao u galop, svi su ubrzali i sada im se približavali tutnjeći tako da se zemlja tresla.

„Tako mi Proroka, mir neka je s njim, zaista si naučio jezik konja tamo dole u prekomorju“, prošaputao je brat Žilber na arapskom.

„Baš tako“, odgovorio je Arn na istom jeziku i raširio beli ogrtač kako bi zaustavio pastuve koji su jurili ka njima, „a izgleda da se i ti još uvek sećaš jezika za koji sam ja nekada zaista mislio da pripada konjima a ne nevernicima.“

Obojica uzjahaše po pastuva, iako je brat Žilber sada morao da dovede svog do ograde kako bi imao oslonac za penjanje. I tako su jahali po zabranu bez sedla, samo se levom rukom lako držeći za konjsku grivu.

Arn je upitao stoje li stvari još uvek podjednako žalosno, i da li su Zapadni Jeti među poslednjim narodima na svetu koji i dalje ne shvataju vrednost ovih konja, a brat Žilber je s uzdahom potvrdio da je zaista tako. U većini drugih mesta u cistercitskom svetu na konjima se najbolje zarađivalo. Ali ne i ovde na severu. Ovde veština ratovanja na konju još uvek nije stigla. Zato ovi konji nisu bili vredniji, već, naprotiv, manje vredni od zapadnojeških konja.

Arn se iznenadio i upitao zar njegovi rođaci zaista još uvek misle da se konjica ne može upotrebiti u ratu. A brat Žilber je još jednom uzdahnuvši potvrdio da je tako. Severnjaci su jahali *do* bojišta, a zatim bi sjahali s konja, vezali ga i na prvoj obližnjoj livadi pojurili jedni na druge vitlajući oružjem.

Ali sada brat Žilber više nije mogao da se suzdržava i obasuo je Arna silnim pitanjima koja je toliko želeo da postavi otkako je ugledao svog, kako je mislio, izgubljenog sina, kako stoji u receptorijumu sav mokar od kiše i blatnjav od dugog putovanja. Arn je započeo dugo pripovedanje.

* * *

Mladi i bezazleni Arn Magnuson, koji je nekada davno napustio Varnhem kako bi služio u svetom ratu sve do smrti ili dok ne istekne dvadeset godina, što je obično značilo jedno te isto, više nije postojao. Onaj koji se vratio iz rata nije više bio nikakav krotki vitez Parsifal.

Ovo je brat Žilber shvatio gotovo odmah čim je napolju u klausteru počeo razgovor s ocem Gijomom. Jutro je bilo blistavo lepo s vedrim nebom i bez daška vetra, i zato je otac Gijom poveo svog neobičnog gosta i brata Žilbera napolje do kamenih klupa u klausteru, umesto da ih pozove u parlatorijum. Dok su tako sedeli, noge su im počivale na grobu oca Anrija, jer su on i njegov slomljeni pečat ležali baš na onom mestu gde je sam želeo da budu. Sastanak su započeli molitvom za pokoj duše oca Anrija.

Brat Žilber je pažljivo posmatrao Arna dok je ovaj govorio o svojim poslovima s ocem Gijomom. Otac Gijom je slušao pažljivo i predusretljivo i, kao i obično, pomalo pokroviteljski, kao da je reč o nekome ko zna manje od njega. On je bio vešt teolog, u to nije bilo sumnje, ali teško da je mogao da prozre jednog templara, razmišljao je brat Žilber, koji je ubrzo naslutio Arnov naum.

Tragovi na Arnovom licu jasno su pokazivali da nije bio jedan od onih templara koji su služili na pisarskim i računskim poslovima. Sigurno je većinu službe u Svetoj zemlji proveo u sedlu s mačem i kopljem. Brat Žilber je tek sada obratio pažnju na crnu prugu pri dnu Arnovog ogrtača koja je ukazivala na to da je među templarima imao čin zapovednika zamka i samim tim upravljao vojskom i trgovinom. Šta god da je sada želeo da postigne, svakako će ubrzo navesti mlađeg i manje iskusnog

oca Gijoma da se složi s njim, a da on pri tom uopšte ne shvati šta čini.

Arn je kao odgovor na prvo pitanje šta želi u Varnhemu izjavio da je došao kako bi poklonio ništa manje nego deset maraka* zлата. Varnhem je mesto gde su ga braća monasi odgajali uz božju pomoć, a deset maraka zлата zaista nije mala suma da njome izrazi svoju zahvalnost. Osim toga, želi da u budućnosti bude sahranjen kraj svoje majke u crkvi pored oltara.

Pred ovako dobrim i hrišćanskim predlozima mladi otac Gijom svakako je postao predusretljiv tačno onoliko koliko je Arn, po mišljenju brata Žilbera, i očekivao. A još je bolje bilo kada je Arn, zamolivši za izvinjenje, otišao do volovskih kola koja su se nalazila unutar zidina i vratio se s kožnom vrećom koja je usput zveckala, i s najvećom učtivošću je, uz dubok naklon, predao u ruke oca Gijoma.

Jasno se videlo da se otac Gijom teško suzdržava da ne otvori vreću i počne s brojanjem zлата.

Tada je Arn povukao sledeći potez. Neko vreme je govorio o lepim varnhemskim konjima i o tome kako je žalosno što njegovi srodnici u ovim severnim krajevima ne razumeju pravu vrednost tih životinja, kao i o velikom i značajnom poslu kojim se njegov stari prijatelj brat Žilber bez ikakve plate bavio mnogo godina odgajajući konje i poboljšavajući im rasu. Dodao je i da su mnogi marljivi radnici u vinogradu gospodnjem svoju platu dobili kasno u odnosu na rad koji su obavili, dok su drugi koji su kasnije počeli s radom zaradili svoju platu mnogo lakše. Kada se otac Gijom ozbiljno zamislio nad ovim dobro poznatim primerom toga kako se čovekov pogled na pravdu tako često razlikuje od božjih namera, Arn je predložio da otkupi sve konje iz Varnhema i to po veoma dobroj ceni. Na taj način,

* *Marka* – starogermanska mera za težinu, uglavnom metala. Iznosi oko 200 grama. (Prim. prev.)

dodao je brzo pre nego što je otac Gijom stigao da se povрати od iznenađenja, Varnhem će konačno dobiti nagradu za ovaj mukotrpan rad. A istovremeno će moći i da se oslobode posla koji ovde na severu ipak ne donosi prihode.

Tu je Arn začutao i čekao s nastavkom sve do trenutka kada se otac Gijom dovoljno pribrao i počeo da mu zahvaljuje od sveg srca.

Ali u ovako krupnom poslu može postojati jedna sitna začkoljica, dodao je Arn brzo. Za brigu o konjima kupcu će biti potrebne vešte ruke, a takve vešte ruke postoje u Varnhemu u vidu brata Žilbera. A ako, s druge strane, najvažnije zaduženje brata Žilbera u manastiru nestaje zajedno s konjima...?

Otac Gijom je odmah predložio da brat Žilber krene zajedno sa kupljenim konjima kako bi, barem na neko vreme, to jest koliko god je to potrebno, pomagao kupcu. Arn je zamišljeno klimnuo glavom kao da je čuo neku veoma mudru misao, a brat Žilber, koji je sada pažljivo posmatrao njegovo lice, nije mogao da uoči ni najmanji trag koji bi otkrio da je to, u stvari, i bila Arnova namera. Izgledao je kao da je, tek pošto je razmislio, shvatio mudrost predloga koji je izrekao otac Gijom. Zatim je predložio da se pobrinu za to da se povelja o poklonu ispiše i potvrdi pečatima još istog dana, budući da su obe strane prisutne.

Kada se otac Gijom i s tim odmah složio, Arn je sklopio ruke izražavajući zahvalnost i olakšanje i zamolio drugu dvojicu da mu pruže neka obaveštenja, koja se mogu dobiti jedino od ljudi iz crkve, o tome kako stvari zaista stoje u njegovoj domovini.

Jer, kako je brzo objasnio, već je dole na tržnici u Ledeseu saznao ko su sada kralj, jarl i kraljica. Znao je i da u zemlji već dugo vlada mir. Ali odgovor na pitanje da li će ovaj mir između dva Jetalanda i Sveara potrajati i u budućnosti može se dobiti jedino od ljudi iz crkve, jer oni poznaju onu dublju istinu.

Ocu Gijomu se dopadoše reči da dublja istina postoji samo kod ljudi iz crkve; klimnuo je glavom potvrdno i s naklonošću, ali je ipak delovao nesigurno u pogledu toga do kakvih saznanja Arn želi da dođe. Arn mu je pomogao jednim kratkim ali veoma oštrim pitanjem koje je izgovorio tihim glasom ne menjajući izraz lica.

„Da li će u našoj zemlji ipak ponovo biti rata, zbog čega i kada?“

Dva monaha su se isprva neko vreme mrštila razmišljajući, a zatim je brat Žilber odgovorio prvi, uz dopuštenje oca Gijoma, da nema opasnosti od rata sve dok su na vlasti kralj Knut Erikson i njegov jarl Birjer Smešljivi. Dakle, pitanje je šta će se dogoditi posle kralja Knuta.

„Tada će opasnost od novih ratova biti velika“, uzdahnio je otac Gijom.

Ispričao je kako je na prošlogodišnjem crkvenom saboru u Linčepingu novi nadbiskup Petar jasno stavio do znanja ostalim ljudima iz crkve na čijoj se strani nalazi. On je pristalica roda Sverkerovaca i na položaj ga je doveo danski nadbiskup Absalon iz Lunda, a isti taj Absalon spletkari protiv roda Erikovaca i želi da vrati Sverkerovcima kraljevsku krunu nad Jetima i Svearima. Za postizanje tog cilja postoji jedno sredstvo za koje kralj Knut Erikson ne zna, isto kao što ne zna ni da mu je novi nadbiskup pristalica Danaca i Sverkerovaca. Kod biskupa Absalona u Lundu nalazi se pismo pokojne opatice Rikise koje je izdiktirala na samrtničkoj postelji i u kome navodi da je kraljica Sesilija Blanka tokom vremena koje je provela kao jedna od *familijara* u manastiru Gudhem položila monaški zavet čednosti i zavetovala se da će zauvek ostati sluškinja Božja. A pošto je kralj Knut potom odveo Sesiliju Blanku iz Gudhema i učinio je svojom kraljicom, i pošto mu je ona potom rodila četiri sina i dve kćeri...

Onda bi se moglo tvrditi da su kraljeva deca nezakonita i nemaju pravo na krunu, brzo je zaključio Arn. Da li je sveti otac iz Rima izrazio svoje mišljenje o ovome?

Ne, pošto je upravo izabran novi papa, koji je uzeo ime Celestin III, pa se još ništa ne zna o tome kakvo mišljenje sveta stolica ima o zakonitim ili nezakonitim kraljevskim sinovima iz Jetalanda. Onaj koji je upravo postavljen na svetu stolicu sigurno ima pred sobom neka krupnija pitanja kojima odmah mora da se pozabavi.

A ako nijedan od kraljevih sinova ne bude mogao da ga nasledi, više je iznosio mišljenje nego pitao Arn, nadbiskup Petar, a možda i drugi biskupi, sasvim očekivano će predložiti nekog iz roda Sverkerovaca za novog kralja?

Dva monaha su smrknuto potvrdila klimajući glavom. Arn je neko vreme sedeo zamišljen pa ustao s izrazom lica kao da je oterao ove sitne brige, zahvalio na važnom obaveštenju i predložio da se odmah upute u skriptorijum kako bi tačno izmerili zlato i ispisali i pečatom potvrdili povelju o poklonu.

Otac Gijom, koji je neko vreme mislio kako je razgovor krenuo u suviše beznačajnom i nezanimljivom smeru, odmah je prihvatio ovaj predlog.

Kada je sledećeg jutra neobična povorka teških volovskih kola okružena lakim i brzim saracenskim konjima napustila manastir Varnhem uputivši se prema Skari, među kupljenim tovarom nalazio se i brat Žilber. Tako je on s ironijom gledao na iznenadnu promenu u svom životu. Arn ga je kupio podjednako lako kao što je kupio grobnicu, sve konje i gotovo svu konjsku opremu koja je izrađivana u Varnhemu. Čak i da se pobunio, brat Žilber ne bi mogao ništa da promeni, pošto se

činilo da je otac Gijom potpuno zaslepljen zlatom kojim je Arn plaćao sve. Umesto da iščekuje kraj života u Varnhemu, sada je jahao s nepoznatim ljudima ka nepoznatom cilju, i shvatio da mu se to prilično dopada. Ništa nije znao o Arnovim namerima, ali nije mislio da su svi ovi konji kupljeni samo zbog lepote.

Saracenski konjanici oko kola – jer za brata Žilbera nije bila nikakva tajna da su u pitanju Saraceni – izgledali su detinjašto oduševljeni što svoje dugo putovanje mogu da nastave na konjima, a to je bilo lako razumeti, pogotovo zbog toga što im se pružila prilika da jašu takve prvoklasne konje. Bratu Žilberu je palo na pamet da se sveti Bernar gore na nebu našalio sa svojim monahom koji je, jednom ranije, u očajanju što niko ne želi da kupi varnhemske konje nemoćno zavapio da bi bilo dobro da se pojave makar i saracenski kupci. Sada su oko njega sa svih strana jahali ovi neočekivani Saraceni bučno se šaleći i razgovarajući. Za uzdama volovskih kola sedeli su ljudi koji su govorili nekim drugim jezicima. Brat Žilber još uvek nije uspeo da dokuči ko su oni i odakle dolaze.

Međutim, jedno ga je ozlojedilo. Arnov postupak predstavljao je svojevrstu obmanu koju mladi i neiskusni otac Gijom nije bio u stanju da prozre, pošto ga je zlato potpuno zaslepilo. Templar kod koga bi bio otkriven i jedan zlatnik odmah bi morao da se odrekne belog ogrtača i osramoćen napusti templarski red.

Brat Žilber je odlučio da je neprijatnosti bolje pregrmeti odmah nego kasnije, a to je upravo način razmišljanja kome su učili svakog templara, pa je podbo crno-belog konja i dojahao do Arna i volovskih kola kako bi mu bez okolišanja postavio pitanje.

Međutim, činilo se da Arna ovo pitanje nije naročito uznemirilo, već se samo osmehnuo i okrenuo svog izvanrednog pastuva, koji jeste poticao iz prekomorja ali je bio od neke sorte koju brat Žilber nije poznao, i galopom odjahao do jednih

kola pri kraju povorke, popeo se na njih i počeo nešto da traži među naslaganim tovarom.

Ubrzo se vratio s jednim svitkom pergamenta u nepromotivim koricama i bez reči ga pružio bratu Žilberu, koji ga je otvorio podjednako obuzet radoznalošću i nemirom.

To je bio spis na tri jezika s potpisom templarskog velikog majstora Žerara od Ridefora. Tu je stajalo da Arn od Gotije nakon dvadeset godina *privremene* službe kao vitez redovnik sada napušta svoj položaj u templarskom redu, od kog ga razrešava lično veliki majstor, ali da na osnovu usluga koje je učinio redu u svakoj prilici koju odabere, po sopstvenom nahođenju, ima pravo da ponovo nosi beli ogrtač istog ranga koji je imao u vreme kada je napustio red.

„Eto, vidiš, dragi moj brate Žilbere“, rekao je Arn i ponovo uzeo svitak, smotao ga i pažljivo vratio u kožne korice, „ja jesam templar, a opet i nisam. A iskreno govoreći, ne vidim ništa loše u tome da se neko ko je tako dugo služio redu ponekad i zakloni iza njega.“

U početku bratu Žilberu nije bilo sasvim jasno šta je Arn time mislio da kaže. Ali Arn je, nakon što su neko vreme jahali dalje, počeo da pripoveda o putovanju kući, a tada su reči o zaklanjanju iza crvenog krsta postale shvatljivije.

Ove ljude koji su sada išli s njim Arn je kupio, zarobio ili unajmio na putevima širom prekomorja, gde je sada svako svakom neprijatelj i gde Saracenu koji služi hrišćanima preti ista opasnost kao i hrišćaninu koji služi Saracenicima. Ali nije bilo najteže okupiti ovu skupinu ljudi koji su mogli biti od koristi za putovanje čak do Zapadnog Jetalanda.

Još je teže bilo pronaći odgovarajući brod, mada je za kormilara imao Haralda Ejstejnsona, koji je umeo da se izbori sa svakakvim poteškoćama. Tako mu je ubrzo sinula ideja kada je u luci u Svetom Jovanu od Akre pronašao nekoliko templarskih

brodova koji su ostali bez posade i tovara nakon svih onih velikih poraza koje su hrišćani pretrpeli. Jer ako bi samo natovarili dragocen tovar bez ljudi koji umeju da se bore, putovanje preko Sredozemnog mora predstavljalo bi pravu noćnu moru. Ali ne i ako se plovi s templarskim jedrom i bojama, kako se pokazalo. Samim tim ni on nije bio jedini na brodu odeven u beli templarski ogrtač. Čim bi im se neki nepoznati brod približio kako bi osmotrio mogući plen, svi na palubi navukli bi bele ogrtače. Samo jednom su susreli gusare koji su bili dovoljno nepromišljeni da ih napadnu; to je bilo u uzanom moreuzu koji je iz Sredozemnog mora vodio u Veliko more. Zahvaljujući božjoj zaštiti i velikoj veštini Haralda Ejstejnsona, ipak su izvukli kožu odatle.

A dalje na severu, duž obala Portugala i Frančke, templarski krst bio je tako dobro poznat da im nikakva opasnost nije zapretila sve dok nisu prošli Englesku i približili se severnjačkim zemljama. U Ledeseu je malo ljudi znalo kakvo se to nepoznato jedro uputilo uz reku Jetu.

Kada je Arn prekinuo pripovest o dugom putovanju preko mora, možda zato što je brat Žilber najzad počeo da pokazuje izvesne znake nestrpljenja, neko vreme su jahali bez reči kao da Arn očekuje neko novo pitanje.

Brat Žilber je povremeno ispitivački posmatrao lice svog prijatelja kada je mislio da ovaj to ne vidi. U Arnoj spoljašnjosti brat Žilber nije pronašao ništa što bi ga iznenadilo. Da ga je neko upitao da pogodi kako bi Arn izgledao nakon što bi, nasuprot svim očekivanjima, preživeo dvadeset godina kao templar u prekomorju, on bi pretpostavio da će izgledati ovako. Plava brada koja još nije počela da sedi, ali je ipak izgubila sjaj. Prirodno, jer svi templari nose brade. Kratka kosa, i to je sasvim jasno. Beli ožiljci po šakama i čitavom licu, tragovi strele i mačeva, ožiljak iznad obrve, možda od udarca sekirom,

zbog koga je Aru na to oko gledao pomalo ukočeno. Tako nešto mogao bi i da pretpostavi. Rat u prekomorju nije bio zabava.

Ali u Arnu je postojao nemir koji se nije mogao lako primećivati golim okom. Već je juče ispričao da smatra kako je odslužio svoje u svetom ratu, i za to nije naveo nikakve rđave razloge. Trebalo bi da dok jaše kući pretposlednjeg dana svog putovanja i sa sobom nosi veliko blago, što je zaista neobičan povratak za jednog templara, bude srećniji, boljeg raspoloženja i pun oduševljenih planova. Umesto toga u njemu se nazirala neka velika nesigurnost, gotovo nalik na strah, ako se tako nešto uopšte može reći za jednog templara. Trebalo je još mnogo pitati i razumeti.

„Odakle ti toliko zlata?“, upitao je brat Žilber odlučno kada su prošli Skaru ne ulazeći u sam grad, i kada je osetio da mora da nastavi razgovor.

„Ako ti sada odgovorim na to pitanje, možda mi nećeš poverovati, dragi Žilbere“, odgovorio je Arn, istovremeno pogledavši u zemlju pred sobom. „Ili bi, što je još gore, mogao pomisliti da sam počinio izdaju, a takvo tvoje uverenje ožalostilo bi obojicu, makar nakratko. Veruj mi na reč – ovo bogatstvo nije zadobijeno nepravdom. Ispričaću ti sve kada budemo imali vremena na pretek, jer to nije baš lako razumljiva priča.“

„Ja ti, naravno, verujem, ali nemoj nikada ponovo zatražiti od mene takvo poverenje“, odgovorio je brat Žilber kiselo. „Ti i ja nikada nismo slagali jedan drugog dok smo bili unutar onih zidina, i zato smatram prirodnim da i izvan zidina razgovaramo poput templara, što smo nekada i bili.“

„I ja želim da bude tako, i nikada više neću ponoviti zahtev da mi veruješ na reč“, gotovo je prošaputao Arn, i dalje gledajući u zemlju.

„Pitaću te, onda, nešto jednostavnije“, rekao je brat Žilber jačim glasom i u veselijem raspoloženju. „Mi sada jašemo

prema Arnesu, posedu tvog oca, je li tako? Dakle, ti dolaziš s tovarom koji uopšte nije loš, a osim toga i s konjima iz prekomorja i jednim monahom koje si upravo kupio u Varnhemu, nemoj mi protivrečiti! Ja, takođe, spadam u ono što si kupio, mada priznajem da nisam navikao na tako nešto, ali tako stvari sada stoje. A kupio si i druge ljude, možda nakon težih pregovora od onih koje si vodio s ocem Gijomom, ali i oni će biti za nešto upotrebljeni, baš kao i ja. Hoćeš li da mi kažeš nešto o svemu tome? Ko su, uostalom, svi oni ljudi u povorci?“

„Dva čoveka koja jašu kobile, dole, levo od tebe, lekari su iz Damaska“, odgovorio je Arn bez oklevanja. „Dvojica koja sede pozadi na kolima su dezenteri iz vojske Ričarda Lavljeg Srca, jedan rukuje dugim lukom, a drugi samostrelom. O Norvežaninu Haraldu Ejstejnsonu, koji jaše u ogrtaču templarskog seržanta pošto je kod mene služio upravo kao seržant, već sam ti pričao. Dvojica koja sede na volovskim kolima, baš iza nas, jesu jermenski trgovci oružjem i zanatlije iz Damaska, a ostali su uglavnom bili zidari i saboteri na obe strane u ratu. Svi su oni u mojoj službi, osim Haralda, pošto sam im u najtežim časovima za njih dao ponude koje nisu mogli da odbiju. Je li to odgovor na pitanje koje si, u stvari, želeo da postaviš?“

„Jeste, i to u velikoj meri“, odgovorio je brat Žilber zamišljeno. „Nameravaš da izgradiš nešto veliko. Hoćeš li mi reći šta očekuješ da ćemo svi mi zajedno izgraditi?“

„Mir“, odgovorio je Arn resko.

Brata Žilbera je toliko iznenadio ovaj odgovor da dugo nije mogao da smisli šta bi dalje pitao.

Kada se povorka tokom drugog dana putovanja približila crkvi u Fošhemu, leto je već ponovo bilo u punom jeku. Bilo je teško zamisliti da se čitava ova zgrada pre samo nekoliko dana iz

temelja tresla od oluje i nevremena. Stabla drveća i druga građa koja beše popadala po putevima i dvorištima već su bili uklo-njeni. Na poljima se upravo sejala repa.

Pošto je u zemlji već dugo vladao mir, putevima nisu krstarili naoružani ratnici i niko nije uznemiravao putnike, iako se već izdaleka moglo videti da su mnogi među njima zasigurno stranci. Ljudi koji su radili u polju ispravili bi se na trenutak i radoznalo posmatrali volovska kola i jahače na živahnim konjima, ali bi se ubrzo vraćali svom poslu.

Čim su stigli do crkve u Fošhemu, Arn je poveo ceo svoj karavan uzbrdo do crkvene porte i dao znak za predah i odmor. Kada su svi sjahali, otišao je do pripadnika Prorokovog naroda koji su se obično držali po strani i rekao kako ima još mnogo vremena do popodnevnog molitve, ali da bi ovde trebalo da se nakratko pomole. Potom je pozvao dva brata Jermena, kao i Haralda i brata Žilbera da krenu s njim u crkvu. Baš kada su se približili kapiji, sveštenik je žurno izašao iz vrta i doviknuo im da ne prave nered u kući božjoj. Dotrčao je pred staromodno izrezbarena vrata drvene crkve i zaprečio im put raširivši drhtave ruke.

Arn je tada mirno rekao ko je, da je sin gospodara Magnusa iz Arnesa i da su svi u njegovom društvu dobri hrišćani koji nakon dugog putovanja žele da izraze zahvalnost pred oltarom, a pri tom i ostave poneki dar. Sveštenik ih je odmah pustio unutra, i kao da je tek sada primetio da je jedan od stranaca cistercit u beloj odori, a dvojica kao grb nose crveni krst. Nespretno i izvinjavajući se, otključao je crkvena vrata.

Ipak, Arn nije mnogo odmakao kroz crkvu pre nego što ga je sveštenik sustigao, povukao ga za mač i na čudnoj mešavini latinskog i narodnog jezika rekao nešto o tome kako mač predstavlja huljenje u kući božjoj. Brat Žilber je odmahnuo rukom ka njemu kao da tera muvu i objasnio mu da o boku gospodara

Arna visi blagosloven mač, a to je, po svemu sudeći, jedini templarski mač koji se ikada pojavio u crkvi u Fošhemu.

Hrišćani su klekli pred oltarom, zapalili nekoliko sveća pomoću jedne koja je već gorela i pomolili se. Na oltaru su ostavili i nešto srebra, što je odmah umirilo uzbuđenog sveštenika koji je stajao iza njih.

Posle nekog vremena Arn je zamolio ostale da ga ostave nasamo s Bogom, i svi su ga poslušali bez pogovora, izašli iz crkve i zatvorili vrata za sobom.

Arn se dugo molio za podršku i savet. To je često činio. Ali nikada ranije nije osetio ništa, niti je uočio neki znak da mu je Gospa uslišila molitve.

Uprkos tom stalnom nedostatku odgovora, nikada ga nije obuzela sumnja. Ljudi naseljavaju čitavu zemlju, baš kao što je Bog i naložio. Bog i njegovi sveci u svakom trenutku slušju molitve hiljada ljudi, i ako bi odvojili vreme da odgovore baš svakome od njih, nastala bi potpuna pometnja. Koliko su samo glupavih molitvi ljudi izgovarali u svakom trenutku, moleći se za uspeh u lovu, sreću u poslovima, za to da dobiju sina ili da ostanu u životu?

A koliko je hiljada puta samo Arn molio Gospu da zaštiti Sesiliju i njihovo dete? Koliko se samo puta molio za uspeh u ratu? Pred svaki napad u svetom ratu kada su svi vitezovi u belim ogrtačima sedeli u sedlu nogu uz nogu da bi odmah zatim pojurili u smrt ili u pobedu, Gospa je morala da sasluša ove molitve. Ciljevi gotovo svih molitvi bili su sebični.

Ali ovoga puta Arn je molio Gospu da mu pokaže put i posavetuje ga šta može i treba da učini sa svom onom silom koju dovodi kući, da ne bi propao i postao pohlepan, da ga ne bi dovodilo u iskušenje saznanje da je ratnik čije je umeće veće od onog koje poseduju njegovi srodnici, i da sve ono zlato i sve znanje koje sada ima u šakama ne ode u propast.

I tada je prvi put Gospa odgovorila na Arnovu molitvu, jasno je mogao u sebi da čuje njen glas i vidi je u svetlosti koja mu je baš u tom trenutku pala na lice i zaslepila ga kroz jedan od malih, visoko postavljenih prozora na drvenoj crkvi. Nije to bilo nikakvo čudo, jer je mnogo ljudi moglo da posvedoči da su im molitve bile uslišene. Ipak, Arnu se događalo prvi put, i sada je sa sigurnošću znao šta treba da učini, jer mu je to rekla sama Gospa.

Ostala su im još samo dva odmorišta na putu od crkve u Fošhemu do zamka Arnes. Na polovini puta napravili su kratak predah, jer je za Prorokov narod bilo vreme molitve. Hrišćani su za to vreme spavali.

Ali Arn je otišao do jednog šumskog proplanka i pustio da mu svetlost božja kroz svetlozeleno bukovo lišće pada na lice prekriveno ožiljcima. Prvi put tokom dugog putovanja osetio je u sebi mir, jer najzad je razumeo kakva je božja namera bila u tome što mu je poštedeo život.

To je bilo najvažnije, presudno. U tom trenutku nije dozvolio da ga omete nešto manje važno.

Već neko vreme neobične glasine širile su se Zapadnim Jetalandom. Nekakav veliki strani brod viđen je najpre kod Ledesea na reci Jeti, a potom i gore kod Trolovog slapa. Stranci su pokušali da prevuku brod preko slapa s mnogo volova i unajmljenih tegljača. Ali na kraju su bili prinuđeni da odustanu i vrate se niz reku do tržnice u Ledeseu.

Niko nije razumeo nameru koja je stajala iza pokušaja da se takav brod prevuče do jezera Venern. Neki od norveških ratnika u zamku Arnes smatrali su da se brod svakako uputio ka norveškoj strani Venerna, jer je i kralj Svere iz Norveške više puta preduzimao veoma neobične ratne poteze pojavljujući se

s brodovima tamo gde ga niko ne očekuje. U Norveškoj, međutim, sada nije bilo mnogo ratovanja, mada nije vladao ni mir.

Niko nije mogao pouzdano da kaže da li je to ratni brod, pošto se pričalo da se na velikom poprečnom jedru nalazi ogroman crveni krst koji bi ljudi s velike udaljenosti ugledali preičeg drugog. Nijedan severnjački brod ne nosi takva obeležja, to je sasvim jasno.

Nekoliko dana ljudi su s posebnom budnošću osmatrali mirnu površinu Venerna s visoke kule u Arnesu, sve do ona tri olujna dana. Ali pošto se nikakav brod nije pojavljivao, a u Zapadnom Jetalandu je vladao mir, ubrzo su se vratili svakodnevnim poslovima i zakasneloj setvi repe.

Međutim, jedan se čovek nije umorio od sedenja u kuli i naprezanja suznih staračkih očiju dok je gledao površinu vode blistavu od sunca. Bio je to Magnus Folkeson, gospodar Arnesa sve dok bude živ. Pre tri zime udarila ga je kap, i od tada nije mogao razumljivo da govori, a leva strana mu je bila oduzeta od glave do pete. Živeo je gore u kuli sam s nekoliko kućnih robova, kao da se stideo da se pojavljuje među ljudima. Ili je to bilo zbog toga što se njegovom najstarijem sinu Eskilu nije dopadalo da gleda kako se njegovom ocu smeju iza leđa. Sada je, međutim, stari sedeo gore svaki dan, pa je svako u Arnesu mogao da ga vidi. Učebana seda kosa bila mu je sva razbarušena od vetra, ali njegovo strpljenje bilo je beskrajno. Ljudi su se šalili o tome šta dedica zamišlja dok sedi tamo gore.

Ali sve šaljivdžije zažalije zbog ovog rujanja. Gospodar Magnus je imao predosećaj. Jer pokazalo se da je čekao na čudo koje šalje Gospa. Upravo je on odozgo prvi ugledao šta se događa.

Tri roba su se trčeći približavala još uvek vlažnim i blatnjavim putem koji je vodio od Fošhema do Arnesa. Vikali su iz

svog glasa i mlatarali rukama, i svaki od njih se upinjao da prvi stigne na cilj, jer se događalo da siromah koji dođe s važnim novostima bude nagrađen srebrnjakom.

Kada su već zatutnjali po dugačkom drvenom mostu koji je vodio preko močvare do samog zamka, onaj koji je bio nešto krupniji i snažniji od ostalih sapleo je prvo jednog pa drugog, te je sav zadihan i crven u licu stigao prvi, dok su druga dvojica zaostala daleko za njim.

Videli su ih još pre nego što su zakoračili na most i pozvali Sveina, koji je bio zapovednik straže, i on je veselo dočekaio prvog trkača na kapiji zamka, zgrabio mladog roba za vrat kada je pokušao da protrči pored njega, oborio ga na kolena u jednu baru i tako ga čvrsto držeći gvozdenom rukavicom zamolio da mu kaže šta je u pitanju. To obaveštenje nije dobio lako, možda zbog toga što je njegov stisak tako boleo momka da je uglavnom samo kukao, a možda i zbog toga što su se druga dvojica, koja su sad pristigla, svojevoljno bacila na kolena i uglas počela da pričaju šta su videla.

Tada im je Svein podelio po nekoliko čuški kako bi učitali, a zatim počeo da ih ispituje jednog po jednog. Tako je najzad došao do nekog smislenog obaveštenja o tome šta su videli. Jedna povorka s mnogo ratnika i teškim volovskim kolima približava se Arnesu iz pravca Fošhema. To nisu Sverkerovci, niti neko povezan sa Sverkerovcima, ali nisu ni Folkunzi ili Erikovci. Dolaze iz neke strane zemlje.

Nastala je opšta larma od rogova koji su trubili i ratnika koji su trčali ka štalama, gde su štalski robovi već počeli da osedlavaju konje. Poslali su sluge da probude gospodara Eskila, koji je u ovo doba dana spavao svojim gospodskim snom, a drugi su poslali da podignu pokretni most da stranci ne uđu u Arnes pre nego što se razjasni jesu li prijatelji ili neprijatelji.

Uskoro je gospodar Eskil zajedno s desetoricom ratnika sedeo na konju kraj podignutog pokretnog mosta pred Arnesom i napeto posmatrao drugu stranu močvare na kojoj će se stranci svakog časa pojaviti. Već je bilo kasno popodne, i ljudima pred Arnesom sunce je išlo u oči, pošto je početak mosta bio postavljen u pravcu juga. Kada su se stranci ukazali na suprotnoj strani, bilo je teško videti ih nasuprot suncu. Neko je rekao da vidi monahe, a drugi da su to ratnici iz stranih zemalja.

Stranci tamo preko kao da su neko vreme bili neodlučni kada su primetili podignut pokretni most i ljude u punoj ratnoj opremi na drugoj strani. Ali zatim je jedan konjanik u belom ogrtaču i beloj ratnoj haljini sa crvenim krstom sam lagano dojahao do podignutog mosta.

Gospodar Eskil i njegovi ljudi čekali su u napetoj tišini dok im se bradati i gologlavi konjanik približavao. Neko je prošaputao kako stranac jaše neobično žgoljavog konja. Dva ratnika iz zamka sjahala su i zategla lukove.

Tada se dogodilo ono što će neki kasnije nazivati čudom. Stari gospodar Magnus povikao je nešto odozgo s visoke kule, a kasnije su mnogi bili spremni da se zakunu da je gospodar Magnus jasno izrekao hvale Gospodu, jer se izgnani sin vratio iz Svete zemlje.

Eskil je mislio drugačije. Kako je kasnije objašnjavao, on je shvatio sve istog trenutka kada je čuo svog ratnika kako govori o žgoljavom konju, jer imao je lepa i mučna sećanja iz mladosti o tome kakvu vrstu konja nazivaju žgoljavim i ženskim konjima, i o tome kakvi ljudi jašu te konje.

Glasom u kome su neki čuli podrhtavanje i nesigurnost, gospodar Eskil je naredio da se pokretni most spusti pred nepoznatim konjanikom. Morao je da ponovi naređenje pre nego što su ga poslušali.

Zatim je gospodar Eskil sjahao s konja i pao na kolena moleći se pred pokretnim mostom koji se uz škripu spuštao tako da je uskoro sunce svima išlo u oči. Činilo se kao da je konj jahača odevenog u belo zaplesao preko mosta znatno pre nego što se most u potpunosti spustio u svoje ležište. Konjanik je skočio s konja načinivši pokret koji niko nije video ranije, i ubrzo je i on kleknuo pred gospodarem Eskilom. Dva čoveka su se zagrlila, a na licu gospodara Eskila mogle su se videti suze.

Potom su se neki sporili da li je u pitanju bilo dvostruko ili samo jedno čudo. Nije bilo jasno da li je baš u tom trenutku stari gospodar Magnus gore u kuli povratio razum. Ali bilo je sigurno da se Arn Magnuson, ratnik kog su pominjali još samo u starim pričama, vratio kući posle mnogo godina provedenih u Svetoj zemlji.

Tog dana je u Arnesu zavladao veliki metež i larma. Kada je domaćica Erika Joarova izašla iz kuće kako bi u znak dobrodošlice ponudila goste pivom, i ugledala Arna i Eskila kako zagrljeni idu preko dvorišta, ispustila je sve što je nosila i raširenih ruku im potrčala u susret. Arn je pustio brata Eskila i pao na kolena da bi učtivo pozdravio maćehu, a zatim se gotovo srušio na zemlju kada mu se ona obesila oko vrata i počela da ga ljubi sasvim bez stida, kako to može samo majka. Svako je video da ratnik koji se vratio kući nije naviknut na ovakve običaje.

Uz škripu i krckanje uvodili su jedna po jedna kola u dvorište i počelo je istovarivanje teških sanduka i mnoštva oružja i njihovo unošenje u odaje u kuli. Izvan zidina je u žurbi podignut logor od šatora od broskog jedra i tuđinskih ćilima, i mnoge uslužne ruke pomogle su da se napravi zabran i postave kapije za sve konje gospodara Arna. Počelo je klanje stoke, i kuvari